Verkenning van de mogelijkheden voor de vorming van een college in de raadsperiode 2022-2026 in Heiloo

19 april 2022 Sicko Heldoorn (verkenner)

Inhoud

Inleiding	p.	3
Bevindingen	p.	4
Advies	p.	7
Tot slot	p.	9

BIJLAGEN

a. Overzicht punten die niet onderhandelbaar zijn p.10
b. Overzicht punten die moeten worden opgenomen in het collegeprogramma p.11

1. INLEIDING

Aanleiding
Op 14, 15 en 16 maart 2022 hebben de gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. In Heiloo was Heiloo-2000 de partij die de meeste stemmen kreeg. Daarom nam deze fractie het initiatief om een nieuwe coalitie te vormen.
Maandagavond 21 maart heeft er een duidingsbijeenkomst met de gemeenteraad plaatsgevonden onder leiding van een externe voorzitter.
Tijdens die bijeenkomst hebben de partijen hun eerste reactie op de verkiezingsuitslag besproken.
Heiloo-2000 heeft toen aangegeven mij te hebben gevraagd om als verkenner het gesprek met alle fracties aan te gaan en zo de mogelijkheden voor een coalitie te verkennen.
Dit met als doel om op een open wijze te komen tot een nieuwe solide en daadkrachtige collegesamenstelling voor de komende vier jaar.

Aanpak
Vrijdagavond 1 april jl. heb ik mij in een gezamenlijke bijeenkomst met afgevaardigden van alle fracties voorgesteld en mijn voorgenomen aanpak gedeeld.
Op basis van gesprekken met alle fracties doe ik hierbij een voorstel voor een collegesamenstelling die recht doet aan de verkiezingsuitslag en de programmatische overeenkomsten.

Vervolg
Heiloo-2000 kan de (in dit advies genoemde) beoogde collegepartijen uitnodigen om onder leiding van een externe informateur op korte termijn een concept-collegeprogramma te schrijven. Dit conceptprogramma kan vervolgens voor input en reacties aan de andere partijen van de gemeenteraad en aan maatschappelijke organisaties in Heiloo worden voorgelegd. Dezelfde informateur zou ook de portefeuilleonderhandelingen kunnen begeleiden.

Gesprekken
De gesprekken zijn gevoerd aan de hand van de volgende vragen/aandachtspunten:
- Visie op samenwerking in de gemeenteraad, in het college en tussen gemeenteraad, college en organisatie.
- Gewenste bestuursstijl van het nieuwe college.
- Coalitieakkoord op hoofdlijnen of meer gedetailleerd ?
- Punten die in het college- coalitieprogramma zouden moeten komen.
- Welke punten zijn niet onderhandelbaar?
- Welke coalitie- collegesamenstelling is voor de partij de meest voor de hand liggende combinatie?
- Wilt u deelnemen aan het college met een wethouder en zo ja, onder welke voorwaarden?
- Welke partijen dienen volgens u niet deel uit te maken van een nieuw college?

Vrijdag 1 april, woensdag 4 en donderdag 5 april heb ik met vertegenwoordigers van alle partijen in de raad gesproken. In het daaropvolgende weekeinde heb ik nog een kort overleg (via Teams) gehad met vertegenwoordigers van twee partijen. Dit omdat ik naar aanleiding van het eerdere gesprek nog een verduidelijkende vraag had.

Alle gesprekken heb ik gevoerd met uw raadsgriffier, Gerda Beeksma. Zij heeft ook van ieder gesprek een verslag gemaakt. Deze zijn toegestuurd aan de geïnterviewden, die daar schriftelijk op konden reageren.
Verslag en reactie zijn bekend bij de geïnterviewde partij, de raadsgriffier en mij.
Tussentijds heb ik de vertegenwoordigers van Heiloo-2000 en de burgemeester geïnformeerd over de voortgang van het formatieproces.
Ik heb alle gesprekken als openhartig, plezierig en constructief ervaren.

2. BEVINDINGEN

Uitslag raadsverkiezingen Heiloo 2022

partij	stemmen 2022		zetels 2022		stemmen 2018		zetels 2018	
	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %
Heiloo-2000	2950	24%	5	26%	2.229	19%	4	21%
Partij van de Arbeid (PvdA)	2087	17%	3	16%	1.319	11%	2	11%
VVD	1894	15%	3	16%	2.176	18%	4	21%
Democraten 66 (D66)	1651	13%	3	16%	1.798	15%	3	16%
Gemeentebelangen Heiloo	1370	11%	2	11%	1.097	9%	2	11%
CDA	1366	11%	2	11%	1.621	14%	2	11%
Heiloo Lokaal	948	8%	1	5%	733	6%	1	5%
NCPN	-	-	-	-	882	7%	1	5%
	12.266	100%	19	100%	11.855	100%	19	100%

Samenvatting:
Heiloo 2000 en PvdA hebben gewonnen in zetels. VVD heeft verloren in zetels. D66, GBH, CDA en Heiloo Lokaal zijn gelijk gebleven in zetels. GBH en Heiloo Lokaal hebben gewonnen in stemmen. D66 en CDA hebben verloren in stemmen.

Uitkomsten gesprekken

Punten die door de partijen als niet onderhandelbaar zijn genoemd
Zoals u in bijlage **a** kunt zien, zijn de punten die door meerdere partijen als niet onderhandelbaar zijn benoemd beperkt en duidelijk.

De ontwikkeling van het plan Zandzoom, waarbij de essentie van het plan en de gesloten anterieure overeenkomsten overeind blijven, is niet onderhandelbaar. Hierover zullen in het collegeprogramma duidelijke afspraken moeten worden gemaakt. Hetzelfde geldt voor het realiseren van de aansluiting A9.

De PvdA wil de bestaande overeenkomsten van plan Zandzoom met externe partijen niet open breken.

Zij betwijfelt echter of er in het nieuwe bestemmingsplan Zandzoom wel voldoende sociale en middenhuurwoningen en betaalbare koopwoningen worden gebouwd. Men wil als fractie de ruimte houden om tegen dit bestemmingsplan te stemmen als er - naar hun beoordeling - onvoldoende betaalbare woningen worden gerealiseerd.
GBH is tegen de aansluiting A9
T.a.v het nieuwe bestemmingsplan Zandzoom is GBH van mening dat dit heel anders moet dan het huidige (vernietigde) bestemmingsplan. Veel meer betaalbare woningen en minder aantasting van natuurlijke en maatschappelijke waarden.

Bestemmingsplan Zandzoom
Het bestemmingsplan Zandzoom is 1 september 2021 vernietigd door de Raad van State. Op grond van de uitspraak van de RvS moet het nieuwe bestemmingsplan op de volgende onderdelen worden gewijzigd:
De verkeerseffecten en de stikstofgevolgen van het plan moeten beter in kaart worden gebracht. Er moet een minder globaal, meer gedetailleerd beeld worden gegeven van de woningbouwontwikkeling.

Punten die moeten worden opgenomen in het collegeprogramma
In bijlage **b** vindt u schematisch weergeven welke onderwerpen de verschillende partijen opgenomen willen zien in het collegeprogramma.
Vanzelfsprekend wordt ook hier plan Zandzoom en de aansluiting A9 door de meeste partijen genoemd.

Aansluitend op het plan Zandzoom kan in een hoofdstuk Wonen op meerdere van de genoemde onderwerpen worden ingegaan, onder meer:
- Meer betaalbare huurwoningen
- Versnelling inbreilocaties
- Stimulering kleine woningen

De realisering van de aansluiting A9 kan onderdeel uitmaken van een hoofdstuk Verkeer en Economie, waarin onder meer:
- Een verkeersbeleidsplan waarin de aansluiting van de A9 is opgenomen
- Ontwikkeling/herstructurering Looplein
- Ontwikkeling Stationsplein.

In beide plannen is aandacht gewenst voor veiligheid, leefbaarheid en fietsmogelijkheden.

In een hoofdstuk Duurzaam Heiloo kunnen de verschillende genoemde verduurzamingsmaatregelen/wensen een plek krijgen voor zover ze die al niet in het bestaande beleid hebben.

De noodzaak/wenselijkheid van aanvullend integraal beleid voor het sociaal domein, sport en cultuur kan worden besproken.

Overzicht van de meest voor de hand liggende coalitie
Zoals de verschillende partijen in de gesprekken hebben aangegeven.

Partij	Genoemde samenstelling coalitie					
H-2000	H-2000	-	VVD	D66	-	
PvdA	H-2000	PvdA	-	D66	(CDA)	
VVD	H-2000	-	VVD	D66	-	
D66	H-2000	PvdA	VVD	D66	-	
GBH	H-2000	-	VVD	-	CDA	+ ..?..
CDA	H-2000	-	VVD	D66	CDA	
HL	H-2000	PvdA OF	VVD	D66	-	

Toelichting op basis van de gesprekken
- Heiloo- 2000 zou wel een coalitie willen vormen met gedoogsteun van Heiloo Lokaal en eventueel CDA.
- PvdA zou het CDA wel als eventueel 4e partij aan een college willen laten deelnemen.
- VVD zou Heiloo Lokaal eventueel wel met gedoogsteun willen laten deelnemen aan een coalitie.
- GBH spreekt niet van een gewenste maar een verwachte samenstelling van een nieuwe coalitie. GBH vindt de manier waarop nu een coalitie wordt gevormd niet wenselijk. Naast H-2000, VVD en CDA verwacht men dat er nog wel een vierde partij zal aanschuiven.
- Heiloo Lokaal is eventueel bereid om met gedoogsteun deel te nemen aan een nieuwe coalitie. Heiloo Lokaal vindt dat de PvdA zou kunnen deelnemen aan een college, mits men terugkomt op het standpunt om de Zandzoom niet te voltooien in de huidige vorm.

Samenvatting op basis van genoemde voorkeuren
- Alle partijen (7) zijn van mening dat Heiloo-2000 deel zou moeten uitmaken van een nieuwe coalitie.
- Zes partijen vinden het gewenst dat de VVD daar deel van uitmaakt.
- D66 wordt ook door zes partijen genoemd.
- Drie partijen vinden dat de PvdA deel zou kunnen nemen aan een college. Eén van die partijen vindt dat onder de voorwaarde dat de PvdA terugkomt op haar standpunt over het niet voltooien van het plan Zandzoom in de huidige vorm.
- Drie partijen noemen het CDA. Eén daarvan noemt het CDA als coalitiedeelnemer indien er een vierde wethouder zou komen.
- De combinatie Heiloo-2000-VVD-D66 wordt door vijf partijen als wenselijk genoemd. Eén daarvan zou (onder voorwaarden) de VVD eventueel willen inruilen voor de PvdA.

3. ADVIES

Collegeakkoord op hoofdlijnen
Het is duidelijk dat in het collegeakkoord over de onderwerpen Zandzoom en afslag A9 goede afspraken moeten worden gemaakt.
Verder zou ik het collegeprogramma zo veel mogelijk beperken tot hoofdlijnen.
Dat geeft meer ruimte voor discussie in de raad en sluit daarmee goed aan bij de nieuwe werkwijze van uw raad.

Samenwerking en bestuursstijl
Uw raad heeft in april 2021 een nieuwe werkwijze ingevoerd. Het doel van deze werkwijze is: meer inspraak, meespraak, interactie in de voorbereiding en breder gedragen besluitvorming. Alle fracties (behalve GBH) tonen zich enthousiast over deze werkwijze.
Het is goed dat de raad deze werkwijze continueert en verder ontwikkelt.

Een meer collegiale bestuursstijl van het nieuwe college zou hier goed bij aansluiten en de ontwikkeling van deze werkwijze kunnen faciliteren.
In deze collegevariant concentreert het dagelijks bestuur zich op de beleidsbepaling en voert zij de discussie over beleid aan de voorkant. De verantwoordelijkheid voor de beleidsuitvoering ligt bij de ambtelijke organisatie.
In deze variant functioneert het college als een hecht team en heeft het een sterkere positie ten opzichte van de raadsfracties dan in het zgn. wethoudersmodel.
De schotten tussen de portefeuilles zijn in dit model niet meer zo hoog. Integrale samenwerking, bestuurlijk en ambtelijk, staat voorop.

BUCH
De ambtelijke fusie met de gemeenten Bergen, Uitgeest en Castricum maakt de relatie van het college en de raad met de organisatie ingewikkelder dan van een gemeente met een eigen organisatie.
Een gemeenschappelijke regeling is de minst slechte regeling om de samenwerking tussen gemeenten te regelen.
Je zult het er mee moeten doen. Het enige democratische alternatief is een bestuurlijke fusie.
De meeste partijen geven aan behoefte te hebben aan intensievere communicatie met het college en de organisatie over dilemma's, keuzes en verbeteringsmogelijkheden van de BUCH samenwerking

Drie wethouders
Voor een gemeente met de omvang van Heiloo kan het werk goed worden gedaan door drie wethouders. Een collegiale, integrale manier van werken en een effectieve prioriteitsstelling kunnen tijdwinst opleveren. De kosten van een extra wethouder zijn ongeveer €125.000,- per jaar. De enige reden voor uitbreiding met een wethouder is - naar mijn mening - dat het college dan op een groter aantal zetels in de raad kan rekenen.
In dit geval lijkt de verhouding 8 oppositie 11 coalitie mij voldoende.
Voorstellen hoeven niet altijd dichtgetimmerd en van succes verzekerd te zijn in de raad. De mogelijkheid voor betrokkenheid van inwoners en ruimte voor discussie in de raad kan ook tot wisselende meerderheden leiden.

Samenstelling nieuwe college
Je kunt niet volstaan met het optellen van de scores van de verschillende fracties over de meeste gewenste samenstelling van het nieuwe college. Natuurlijk moet een nieuw college recht doen aan de verkiezingsuitslag en moet er op belangrijke onderwerpen programmatische overeenstemming zijn.
Het is echter in deze tijd ook heel belangrijk dat de personen die deelnemen aan een college vertrouwen hebben in elkaar. En ook dat de fracties die een wethouder leveren vertrouwen hebben in het college en in elkaar. Dat is ook de reden dat ik er bij de fracties op aan heb gedrongen de naam van hun wethouders kandidaat voorafgaand aan de programma en portefeuille onderhandelingen bekend te maken. Ook zou ik adviseren voorafgaand aan de onderhandelingen geen claim op een portefeuille te leggen. Tijdens de vorming van het college probeer je vooral een collegiaal team te vormen waarbij iedereen (en zijn partij) tot zijn recht kan komen. Natuurlijk kunnen kandidaat wethouders affiniteit hebben met bepaalde beleidsterreinen. Probeer met elkaar een goede en effectieve match te maken. Vergeet niet dat goede bestuurders met iedere portefeuille uit de voeten kunnen. Deskundigen op bepaalde beleidsterreinen hoeven nog geen goede bestuurders te zijn.

De coalitie in de raad hoeft niet altijd eensgezind op te treden. Daarvoor is het ook belangrijk dat collegevoorstellen - als het niet echt nodig is - niet helemaal worden dichtgetimmerd.
Ik adviseer u om in deze raadsperiode geen regulier coalitie overleg te organiseren. Ook als dat alleen maar bedoeld is voor informeren en sonderen, kun je dat beter raadsbreed doen.

Beoogd college
Op basis van de verkiezingsuitslag, programmatische vergelijking en de gesprekken die ik met alle fracties heb gevoerd, adviseer ik Heiloo-2000 de volgende partijen uit nodigen voor de programma- en portefeuillebesprekingen.

- Heiloo 2000 (Ronald Vennik) [1]
- VVD (Rob Opdam)
- D66 (……..)

Toegevoegde opmerking :
D66 heeft mij maandagavond laten weten dat zij hun wethouderskandidaat niet voor woensdag 20 april 2022 bekend zullen maken. Deze gang van zaken is voor mij reden de informateur te adviseren het gesprek met de (andere) beoogde collegepartijen en D66 aan te gaan. Hierbij zal moeten worden besproken hoe men vertrouwen kan krijgen dat de kandidaat en zijn/haar fractie gaan bijdragen aan een nieuw solide daadkrachtig college.

[1] *Tussen haakjes staan de namen van de voorgedragen wethouderskandidaten*

4. TOT SLOT

Met dit advies rond ik mijn opdracht af.
Ik wens u veel succes met de nu volgende informatieperiode.
Ik heb er alle vertrouwen in dat u er in slaagt een nieuw, solide en daadkrachtig college samen te stellen.
Ik wil u graag bedanken voor alle medewerking en de openhartige en constructieve gesprekken.
Heel in het bijzonder wil ik raadsgriffier Gerda Beeksma bedanken voor de plezierige samenwerking. Zij heeft het meeste werk verricht.

Sicko Heldoorn Heemskerk, 19-4-22

Bijlage a
Overzicht van punten die door de partijen als **niet** onderhandelbaar zijn genoemd.

Punten / Partij	H-2000	PvdA	VVD	D66	GBH	CDA	HL[2]
WONEN							
Voor het doorzetten Zandzoom in huidige vorm	x		x			x	
Tegen doorzetten huidige plan Zandzoom zonder zicht op verkeersstudie en AOK's		x					
Verdeling over categorieën woningen over 10 jaar in heel Heiloo : 30%-40%-30%				x			
Tegen vergroting kwalitatieve mismatch woningmarkt					x		
VERKEER & ECONOMIE							
Voor het doorzetten realisering aansluiting A9	x		x			x	
Tegen aansluiting A9					x		
Verkeersplan opstellen, maar zonder A9					x		
DUURZAAMHEID EN GROEN							
Geen verdere aantasting natuurlijke en maatschappelijke waarden					x		
SOCIAAL							
Tegen schrappen huidige sport- en welzijnsvoorzieningen						x	
FINANCIEN & BESTUUR							
Tegen terugdraaien nieuwe werkwijze raad						x	

[2] OPM: HL heeft geen punten genoemd

Bijlage b

Overzicht van de punten waarvan de partijen hebben aangegeven dat die in het coalitieprogramma zouden moeten komen.

Punten / Partij							
	H-2000	**PvdA**	**VVD**	**D66**	**GBH**	**CDA**	**HL**
WONEN							
Doorzetten Zandzoom in huidige vorm	X		X	X		X	X
Niet openbreken AOK's ZZ, maar waar in Zandzoom kansen zijn voor meer sociaal benutten				X			
Over 10 jaar 30%-40%-30% voor heel Heiloo incl. Zandzoom				X			
Versnelling inbreilocaties	X		X				
Meer betaalbare (huur) woningen 30%		X					
Meer betaalbare (huur) woningen 40%							X
Stimulering kleine woningen / tiny houses	X		X				
Creatief omgaan met behoefte (meerlaags en bouwen in bv gemeentehuis)				X			
Kwalitatieve mismatch op woningmarkt aanpakken					X		
Fonds sociale woningbouw reactiveren							X
4e wethouder wonen en duurzaamheid						X	

VERKEER & ECONOMIE

	H-2000	PvdA	VVD	D66	GBH	CDA	HL
Realisering aansluiting A9	X	X	X	x		X	X
Oplossing verkeerssituatie Heiloo met verkeersbeleidsplan, waaronder de aansluiting A9.		x	X	X		x	
Verkeersplan Heiloo, zonder A9					x		
Loo plein verkeersarm,-luw,-vrij			X				
Ontwikkeling Looplein met centraal leefbaarheid en fiets				X			
Ontwikkeling Stationsplein met centraal leefbaarheid en fiets				x			
Heiloo Fietsdorp						X	X
Problemen fietsparkeren Station aanpakken			X				
Cameratoezicht station			X				
Ontwikkeling / herstructurering Looplein	X		X				
DUURZAAMHEID EN GROEN							
Belang van omgevingswaarden					X		
Actief energiebeleid (wind, warmtenet)				X			
Uitvoeren klimaatplannen			X				
Geluidsscherm A9/zonnepanelen			X	X			
Isolatieprogramma bestaande bouw collectief				X			

	H-2000	PvdA	VVD	D66	GBH	CDA	HL
Verduurzaming woningen	X	X					
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	X						
Verduurzaming algemeen					X		X
Opstellen en uitvoeren groenbeleidsplan	X						
Schipholmeting en blijvende betrokkenheid BRS	X		X				
SOCIAAL							
Goede betaalbare jeugdzorg			X				
Opstellen en uitvoeren sportvisie en invoeren sportpas	X						
Aandacht voor sport, sportclubs en behoud buurtsportcoaches			X				
Integrale aanpak sociaal domein (incl. eenzaamheid), sport en cultuur		X				X	
FINANCIEN & BESTUUR							
Behoedzaam omgaan et financiën/ geen onnodige belastingverhoging			X				
Maximaal beperken financiële onzekerheid op wonen en mobiliteit ten gunst van voorzieningen				X			
Bestuurlijke vernieuwing en participatie	X						
Instellen Dorpsraad	X						
Beter functionerende BUCH		X					
BUCH werkorganisatie minder sturend meer op afstand							X

	H-2000	PvdA	VVD	D66	GBH	CDA	HL
Geen bestuurlijke fusie							X
Houden aangemaakte afspraken							X